

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE IŠVADA,
pateikta 2021 m. liepos 8 d.¹

Byla C-337/20

**DM,
LR
prieš**

Caisse régionale de Crédit agricole mutuel (CRCAM) – Alpes-Provence

(*Cour de cassation* (Kasacinis Teismas, Prancūzija) prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teisės aktų derinimas – Direktyva 2007/64/EB – Mokėjimo paslaugos vidaus rinkoje – 58–60 straipsniai – Mokėjimo paslaugų naudotojo ir mokėjimo paslaugų teikėjo teisės ir pareigos – Sąvokos „visiškas derinimas“ ir „išsamus derinimas“ – Pranešimas apie nesankcionuotas mokėjimo operacijas pasibaigus terminui – Mokėjimo paslaugų teikėjo atsakomybė mokėjimo paslaugų naudotojui, reglamentuojama tik Direktyvoje 2007/64/EB – Mokėjimo paslaugų teikėjo atsakomybė trečiajam asmeniui, kaip antai laiduotojui – Direktyvos 2007/64/EB taikymo sritis – Nacionalinėje teisėje numatytos atsakomybės sistemos taikymas“

I. Įžanga

1. Ši byla susijusi su Direktyvos 2007/64/EB dėl mokėjimo paslaugų², o konkrečiai – jos taikymo srities, išaiškinimu.
2. Šioje direktyvoje reglamentuojamos mokėjimo operacijos tarp mokėjimo paslaugų teikėjo, kaip antai banko, ir šių paslaugų naudotojo, kuris gali būti fizinis asmuo arba įmonė.
3. Pagrindinėje byloje mokėjimo paslaugų teikėjas taip pat yra paslaugų naudotojo kreditorius, todėl paslaugų naudotojas yra jo skolininkas. *Cour de cassation* (Kasacinis Teismas, Prancūzija) pateiktais klausimais siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2007/64 nuostatos yra suderintos visiškai ir todėl valstybės narės neturi jokios diskrecijos mokėjimo operacijos šalių atsakomybės srityje ir ar šios nuostatos turi poveikį santykiams tarp laiduotojo, kuris užtikrina skolininko skolą kreditoriui, ir šio kreditoriaus.

¹ Originalo kalba: prancūzų.

² 2007 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, iš dalies keičianti direktyvas 97/7/EB, 2002/65/EB, 2005/60/EB ir 2006/48/EB ir panaikinti Direktyvą 97/5/EB (OL L 319, 2007, p. 1).

4. Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas nagrinėjant DM, bendrovės *Groupe centrale automobiles SARL* (toliau – bendrovė GCA) vadovės, ir LR, šios bendrovės laiduotojo, ginčą su kredito įstaiga *Caisse régionale de Crédit agricole mutuel (CRCAM) Alpes-Provence* (toliau – bankas). Kasatoriai teigia, kad nors, atsižvelgiant į Direktyvos 2007/64 nuostatas, bendrovė, kuri yra skolininkė, dėl senaties termino praranda teisę reikalauti kredito įstaigos, įvykdžiusios mokėjimo operacijas, kurioms ši bendrovė nedavė leidimo, atsakomybės, pagal šią direktyvą nedraudžiama, kad laiduotojas dėl tų pačių faktinių aplinkybių remtųsi šios kredito įstaigos atsakomybe, jei tai leidžiama pagal nacionalinę teisę.

5. Užbaigęs analizę siūlysiu Teisingumo Teismui nuspręsti, kad Direktyva 2007/64 reglamentuojamos visos atitinkamos mokėjimo paslaugų naudotojo ir teikėjo sutartinės prievolės ir atsakomybė, tačiau ja nereglamentuojami laiduotojo ir mokėjimo paslaugų teikėjo tarpusavio santykiai. Konkrečiai šia direktyva nedraudžiama, kad laiduotojas reikalautų šio paslaugų teikėjo atsakomybės, jei tai leidžiama pagal nacionalinę teisę, dėl aplaidumo mokėjimo paslaugų naudotojo atžvilgiu vykdant jo nesankcionuotą operaciją, net jei šis paslaugų naudotojas, atsižvelgiant į minėtą direktyvą, pats nebegali reikalauti savo paslaugų teikėjo atsakomybės.

II. Teisinis pagrindas

A. Sąjungos teisė

6. Direktyvos 2007/64 4, 31 ir 47 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(4) <...> būtina Bendrijos lygiu sukurti šiuolaikišką ir nuoseklią mokėjimo paslaugų teisinę struktūrą, nepaisant to, ar tos paslaugos yra suderinamos su sistema, sukurta pagal finansinio sektoriaus bendros mokėjimų eurais erdvės iniciatyvą, kuri būtų neutrali ir užtikrintų lygiavertės sąlygas visoms mokėjimo sistemoms, kad būtų išsaugota pasirinkimo galimybė vartotojams, kuri, lyginant su esamomis nacionalinėmis sistemomis, būtų didelis žingsnis pirmyn vartotojo patiriamų išlaidų, saugumo ir veiksmingumo srityje.

<...>

(31) Siekiant sumažinti riziką, susijusią su nesankcionuotomis arba netinkamai atliktomis mokėjimo operacijomis, ir jų pasekmes, mokėjimo paslaugų vartotojas [naudotojas] turėtų kuo greičiau informuoti mokėjimo paslaugų teikėją apie visus ginčus, susijusius su tariamai nesankcionuotomis arba netinkamai atliktomis mokėjimo operacijomis, jeigu mokėjimo paslaugų teikėjas įvykdė savo informavimo pareigas pagal šią direktyvą. Jeigu mokėjimo paslaugų vartotojas [naudotojas] laikosi šio pranešimo termino, jis turėtų turėti galimybę pateikti šiuos reikalavimus per nacionalinėje teisėje nustatytą senaties terminą. Ši direktyva neturėtų turėti įtakos kitiems mokėjimo paslaugų vartotojų [naudotojų] ir mokėjimo paslaugų teikėjų tarpusavio reikalavimams.

<...>

(47) Mokėjimo paslaugas mokėtojai teikiantis subjektas turėtų prisiimti atsakomybę už tinkamą mokėjimo įvykdymą, įskaitant visų pirma atsakomybę už visą mokėjimo operacijos sumą ir įvykdymo laikotarpį, bei visą atsakomybę už tai, kad kitos šalys mokėjimų grandinėje iki gavėjo sąskaitos neįvykdė savo pareigų. Prisiimdamas šią atsakomybę, tuo atveju, kai visa suma neįskaitoma į gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjo sąskaitą, mokėtojo mokėjimo

paslaugų teikėjas turėtų tinkamai įvykdyti mokėjimą arba nedelsdamas grąžinti mokėtoju atitinkamą operacijos sumą, nepažeidžiant kitų reikalavimų, kurie gali būti pateikti pagal nacionalinę teisę. Ši direktyva turėtų būti susijusi tik su mokėjimo paslaugų vartotojo [naudotojo] ir jo mokėjimo paslaugų teikėjo sutartinėmis pareigomis ir prievolėmis. <...>“

7. Šios direktyvos 4 straipsnyje nustatyta:

„Šioje direktyvoje taikomos tokios sąvokų apibrėžtys:

<...>

7) mokėtojas – fizinis arba juridinis asmuo, kuris turi mokėjimo sąskaitą ir leidžia vykdyti mokėjimo nurodymą iš tos mokėjimo sąskaitos arba, nesant mokėjimo sąskaitos, fizinis arba juridinis asmuo, kuris pateikia mokėjimo nurodymą;

<...>

10) mokėjimo paslaugų vartotojas [naudotojas] – fizinis arba juridinis asmuo, kuris naudojasi mokėjimo paslauga kaip mokėtojas ir (arba) kaip gavėjas;

<...>“

8. Minėtos direktyvos 51 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Kai mokėjimo paslaugų vartotojas [naudotojas] nėra vartotojas, šalys gali susitarti visai ar iš dalies netaikyti 52 straipsnio 1 dalies, 54 straipsnio 3 dalies, 59, 61, 62, 63, 66 ir 75 straipsnių. Šalys taip pat gali susitarti dėl kitokio laikotarpio, nei nustatyta 58 straipsnyje.“

9. Tos pačios direktyvos 58 straipsnyje numatyta:

„Mokėjimo paslaugų vartotojui [naudotojui] ištaisymą mokėjimo paslaugų teikėjas atlieka tik tuo atveju, jei jis, sužinojęs apie visas nesankcionuotas ar netinkamai įvykdytas mokėjimo operacijas, dėl kurių gali būti pateikiami reikalavimai įskaitant 75 straipsnyje nurodytus reikalavimus, praneša savo mokėjimo paslaugų teikėjui nepagrįstai nedelsdamas ir ne vėliau kaip per 13 mėnesių nuo nurašymo iš sąskaitos datos, išskyrus atvejus, kai taikytina, kuriais mokėjimo paslaugų teikėjas nepateikė informacijos apie tą mokėjimo operaciją ar nesudarė sąlygų su ja susipažinti pagal III antraštinę dalį.“

10. Direktyvos 2007/64 59 straipsnio 1 dalis suformuluota taip:

„Valstybės narės turi reikalauti, kad jei mokėjimo paslaugų vartotojas [naudotojas] neigia sankcionavęs mokėjimo operaciją, kuri buvo įvykdyta, ar teigia, kad mokėjimo operacija buvo įvykdyta netinkamai, tai jo mokėjimo paslaugų teikėjas turi įrodyti, kad mokėjimo operacijos autentiškumas buvo patvirtintas, ji buvo tinkamai užregistruota, įrašyta į sąskaitas ir jos nepaveikė techninis sutrikimas arba kitas trūkumas.“

11. Šios direktyvos 60 straipsnyje numatyta:

„1. Valstybės narės turi užtikrinti, kad, nedarant poveikio 58 straipsniui, nesankcionuotos mokėjimo operacijos atveju mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas nedelsdamas mokėtoju

sugrąžintų nesankcionuotos mokėjimo operacijos sumą ir atitinkamais atvejais atstatytų mokėjimo sąskaitos, iš kurios ta suma nurašyta, likutį, kuris būtų, jeigu nesankcionuota mokėjimo operacija nebūtų buvusi atlikta.

2. Gali būti nustatyta tolesnė finansinė kompensacija laikantis mokėtojo ir jo mokėjimo paslaugų teikėjo sudarytai sutarčiai taikomos teisės nuostatų.“

12. Minėtos direktyvos 75 straipsnio 1 dalies pirmoje ir antroje pastraipose nustatyta:

„Mokėtojui inicijavus mokėjimo nurodymą, jo mokėjimo paslaugų teikėjas, nepažeisdamas 58 straipsnio, 74 straipsnio 2 ir 3 dalių bei 78 straipsnio nuostatų, atsako mokėtojui už tinkamą mokėjimo operacijos vykdymą, išskyrus jei jis gali įrodyti mokėtojui ir, atitinkamais atvejais gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjui, kad gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjas mokėjimo operacijos sumą gavo pagal 69 straipsnio 1 dalies nuostatas – tokiu atveju gavėjo mokėjimo paslaugų teikėjas yra atsakingas gavėjui už tinkamą mokėjimo operacijos vykdymą.

Kai mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjui kyla atsakomybė pagal pirmą pastraipą, jis nepagrįstai nedelsdamas grąžina mokėtojui neįvykdytos ar netinkamai įvykdytos mokėjimo operacijos sumą ir atitinkamais atvejais atstato mokėjimo sąskaitos, iš kurios ta suma nurašyta, likutį, kuris būtų, jei netinkamai įvykdyta mokėjimo operacija nebūtų buvusi atlikta.“

13. Tos pačios direktyvos 86 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Nedarant poveikio 30 straipsnio 2 dalies, 33 straipsnio, 34 straipsnio 2 dalies, 45 straipsnio 6 dalies, 47 straipsnio 3 dalies, 48 straipsnio 3 dalies, 51 straipsnio 2 dalies, 52 straipsnio 3 dalies, 53 straipsnio 2 dalies, 61 straipsnio 3 dalies, 72 ir 88 straipsnių taikymui, kai šioje direktyvoje numatytos suderintos nuostatos, valstybės narės negali toliau taikyti arba nustatyti kitų nuostatų, nei nustatytos šioje direktyvoje.“

14. Direktyva 2007/64 buvo pakeista 2015 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2015/2366 dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2002/65/EB, 2009/110/EB ir 2013/36/ES bei Reglamentas (ES) Nr. 1093/2010 ir panaikinama Direktyva [2007/64]³.

15. Direktyvos 2015/2366 71 straipsnio 1 dalis, 72 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą, 73 straipsnio 1 dalis, 89 straipsnio 1 dalis ir 107 straipsnio 1 dalis atitinkamai ir iš esmės atitinka Direktyvos 2007/64 58 straipsnį, 59 straipsnio 1 dalį, 60 straipsnį, 75 straipsnio 1 dalies pirmą ir antrą pastraipas ir 86 straipsnio 1 dalį⁴.

B. Prancūzijos teisė

16. Direktyvos 2007/64 nuostatos, kurios buvo perkeltos į Prancūzijos teisę, išdėstytos *Code monétaire et financier* (Pinigų ir finansų kodeksas) (redakcija priėmus *Ordonnance n° 2009-866, du 15e juillet 2009, relative aux conditions régissant la fourniture de services de paiement et portant création des établissements de paiement* (2009 m. liepos 15 d. Nutarimas Nr. 2009-866 dėl mokėjimo paslaugų teikimui taikomų sąlygų ir mokėjimo įstaigų steigimo; JORF, 2009 m. liepos 16 d., Nr. 13)) (toliau – Pinigų ir finansų kodeksas).

³ OL L 337, 2015, p. 35.

⁴ Pažymėtina, jog vis dėlto šalys neginčija, kad Direktyva 2015/2366 netaikytina šiai bylai *ratione temporis*.

17. Pinigų ir finansų kodekso L.133-18 straipsnyje, kuriuo į nacionalinę teisę perkeltas Direktyvos 2007/64 60 straipsnis, nurodyta:

„Jeigu naudotojas praneša apie be leidimo atliktą mokėjimo operaciją L.133-24 straipsnyje nustatytais sąlygomis, mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas nedelsdamas grąžina mokėtojui be leidimo atliktos mokėjimo operacijos sumą ir atitinkamais atvejais atkuria mokėjimo sąskaitos, iš kurios ta suma buvo nurašyta, likutį, kuris būtų buvęs, jeigu be leidimo atlikta mokėjimo operacija nebūtų buvusi įvykdyta.

Mokėtojas ir jo mokėjimo paslaugų teikėjas gali sudaryti sutartį dėl papildomo žalos atlyginimo.“

18. Pinigų ir finansų kodekso L.133-23 straipsniu į nacionalinę teisę perkeltas Direktyvos 2007/64 59 straipsnis.

19. Pinigų ir finansų kodekso L.133-24 straipsnis, kuriuo į nacionalinę teisę perkeltas Direktyvos 2007/64 58 straipsnis, suformuluotas taip:

„Mokėjimo paslaugų naudotojas nedelsdamas praneša savo mokėjimo paslaugų teikėjui apie be leidimo ar netinkamai įvykdytą mokėjimo operaciją ne vėliau kaip per tryliką mėnesių nuo nurašymo iš sąskaitos dienos, priešingu atveju gresiant teisės praradimui, išskyrus atvejus, kai mokėjimo paslaugų teikėjas jam nepateikė informacijos apie tą mokėjimo operaciją ar nesudarė sąlygų su ja susipažinti pagal III knygos 1 antraštinės dalies IV skyrių.

Išskyrus atvejus, kai paslaugų naudotojas yra fizinis asmuo, kuris veikia tikslais, nesusijusiais su savo profesija, šalys gali nuspręsti nukrypti nuo šio straipsnio nuostatų.“

20. *Code civil* |(Civilinis kodeksas) 1147 straipsnis suformuluotas taip:

„Prireikus skolininkas įpareigojamas atlyginti žalą, patirtą dėl prievolės neįvykdymo arba pavėluoto jos įvykdymo visais atvejais, kai jis neįrodo, kad neįvykdė prievolės dėl priežasties, už kurią jis negali būti atsakingas, arba neįrodo, kad nebuvo nesąžiningas.“

21. Civilinio kodekso 2313 straipsnyje numatyta:

„Laiduotojas gali remtis prieš kreditorių visomis išimtimis, kurios taikomos pagrindiniam skolininkui ir yra susijusios su skola.

Tačiau laiduotojas negali remtis prieš kreditorių išimtimis, kurios išimtinai susijusios su pačiu skolininku.“

III. Pagrindinė byla, prejudiciniai klausimai ir procesas Teisingumo Teisme

22. 2008 m. gruodžio 22 d. bankas suteikė bendrovei GCA einamosios sąskaitos kreditą, už kurio grąžinimą solidariai laidavo LR.

23. Atšaukęs šį kredito suteikimą, bankas pareikalavo, kad LR sumokėtų kaip laiduotojas. LR nurodė, kad be leidimo atlikdamas pervedimus tretiesiems asmenims, bankas elgėsi neteisėtai ir kad šių pervedimų suma turėtų būti išskaičiuota iš sumų, kurių iš jo reikalaujama.

24. Remdamasis Pinigų ir finansų kodekso L.133-24 straipsniu, kuriuo Direktyvos 2007/64 58 straipsnis perkeliamas į nacionalinę teisę, *Cour d'appel d'Aix-en-Provence* (Provanso Ekso apeliacinis teismas, Prancūzija) nusprendė, kad LR argumentai yra nepriimtini, nes prieš pateikiant šiuos argumentus pasibaigė minėtoje nuostatoje numatytas trylikos mėnesių terminas ginčijamiems pervedimams ginčyti ir kad šiuo atveju yra suėjęs apskundimo terminas.

25. Kasaciniame skunde *Cour de cassation* (Kasacinis Teismas) LR ir bendrovės GCA vadovė DM pripažįsta, kad minėtas trylikos mėnesių terminas pasibaigė. Vis dėlto jie teigia, kad minėta Pinigų ir finansų kodekso nuostata netrukdo remtis bendrosiose teisės normose įtvirtinta banko atsakomybe, numatyta Civilinio kodekso 1147 straipsnyje, jei jis neįvykdo jam tenkančios rūpestingumo pareigos.

26. Kaip teigia LR ir DM, tai, kad bankas atliko nagrinėjamus pervedimus be bendrovės GCA leidimo, yra sutarties pažeidimas, dėl kurio pagal Civilinio kodekso 1147 straipsnį turi būti atlyginta žala.

27. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patikslina, kad pagal nacionalinę teisę laiduotojas gali prieš kreditorių remtis visomis išimtimis, kurios taikomos pagrindiniam skolininkui ir kurios neatsiejamoms nuo skolos ir, be kita ko, to, ką kreditorius turi kompensuoti pagrindiniam skolininkui. Minėtas teismas priduria, kad ši taisyklė gali būti taikoma, jei kreditorius atlieka neteisėtą veiksmą pagrindinio skolininko atžvilgiu ir dėl to kyla jo civilinė atsakomybė bei pareiga atlyginti pagrindiniam skolininkui jo patirtą žalą.

28. Minėtas teismas taip pat pažymi, kad pagal Civilinio kodekso 1147 straipsnį dėl sutartinės prievolės neįvykdymo, dėl kurio buvo padaryta žala prievolės kreditoriui, prievolės skolininkui kyla pareiga už tai atsakyti.

29. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui vis dėlto kyla klausimas, ar laiduotojas gali remtis bendrosiomis teisės normomis, kuriomis reglamentuojama sutartinė atsakomybė, atsižvelgiant į Direktyvoje 2007/64 numatytas atsakomybės taisykles, perkeltas į Pinigų ir finansų kodeksą.

30. Tokiomis aplinkybėmis *Cour de cassation* (Kasacinis Teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

- „1. Ar Direktyvos 2007/64 <...> 58 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį nesankcionuotų arba netinkamai įvykdytų mokėjimo operacijų atveju taikoma išimtinės paslaugų teikėjo atsakomybės sistema, pagal kurią dėl tų pačių faktinių aplinkybių negali būti pareikštas joks bendrosios teisės normomis grindžiamas ieškinys dėl to, kad tas paslaugų teikėjas neįvykdė pagal nacionalinę teisę jam nustatytų pareigų, visų pirma tuo atveju, jeigu mokėjimo paslaugų naudotojas per tryliką mėnesių nuo sumos nurašymo neinformavo mokėjimo paslaugų teikėjo apie tai, kad mokėjimo operacija buvo nesankcionuota arba įvykdyta netinkamai?
2. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar pagal tą patį straipsnį mokėjimo paslaugų naudotojo laiduotojui draudžiama dėl tų pačių faktinių aplinkybių remtis paslaugų teikėjo, kuriam skirta garantija, civiline atsakomybe pagal bendrosios teisės normas, siekiant užginčyti šios garantijos sumą?“

31. 2020 m. liepos 16 d. prašymas priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismo kanceliarijoje buvo užregistruotas 2020 m. liepos 23 d.

32. Prancūzijos, Čekijos ir Italijos vyriausybės, taip pat Europos Komisija pateikė rašytines pastabas ir 2021 m. kovo 8 d. raštu atsakė į Teisingumo Teismo klausimus.

IV. Analizė

33. Savo prašyme priimti prejudicinį sprendimą jį pateikęs teismas prašo Teisingumo Teismo išaiškinti ryšį tarp Direktyvos 2007/64 58–60 straipsniais nustatytos mokėjimo paslaugų teikėjo atsakomybės sistemos ir nacionalinėje teisėje pagal bendrąsias teisės normas numatytos civilinės atsakomybės sistemos. Kalbant konkrečiau, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, pirma, ar pagal Direktyvos 2007/64 60 straipsnį, siejamą su šios direktyvos 58 ir 59 straipsniais, draudžiamas bet koks ieškinys dėl mokėjimo paslaugų teikėjo atsakomybės, grindžiamas bendrosiose teisės normose numatyta sutartinės atsakomybės sistema, be kita ko, kai yra pasibaigęs pranešimo apie nesankcionuotą operaciją terminas⁵ (pirmasis prejudicinis klausimas), ir, antra, ar situacija nesikeičia tuo atveju, jei tokį ieškinį dėl atsakomybės pareiškia trečiasis asmuo, t. y. paslaugų naudotojo laiduotojas (antrasis prejudicinis klausimas).

34. Siekiant atsakyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, man atrodo tikslinga paaiškinti Direktyva 2007/64, būtent jos 58–60 straipsniais, nustatytą atsakomybės sistemą, ir nustatyti, ar gali būti taikoma lygiagreti atsakomybės sistema, o tada nagrinėti, ar trečiasis asmuo, kaip antai paslaugų naudotojo laiduotojas, gali reikalauti mokėjimo paslaugų teikėjo atsakomybės remdamasis šia lygiagrečia sistema.

A. Dėl Direktyvoje 2007/64 nustatytos mokėjimo paslaugų teikėjo atsakomybės sistemos (pirmasis prejudicinis klausimas)

35. Pirmuoju prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar pagal Direktyvoje 2007/64 nustatytą paslaugų teikėjo atsakomybės už nesankcionuotą mokėjimo operaciją sistemą neleidžiama pareikšti bet kokio ieškinio dėl civilinės atsakomybės pagal bendrąsias teisės normas, dėl tų pačių faktinių aplinkybių grindžiamo tuo, kad šis paslaugų teikėjas neįvykdė jam pagal nacionalinę teisę tenkančių įpareigojimų.

36. Nors Prancūzijos ir Čekijos vyriausybės, taip pat Komisija papildomai laikosi nuomonės, kad pagal šią Direktyva 2007/64 nustatytą atsakomybės sistemą minėtoms operacijoms neleidžiama taikyti bendrosiose teisės normose numatytos sutartinės atsakomybės sistemos, Italijos vyriausybė mano priešingai, t. y. kad abi atsakomybės sistemos gali egzistuoti kartu.

⁵ Norėčiau pažymėti, kad nors prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo klausimuose nurodo ir nesankcionuotas, ir netinkamai įvykdytas operacijas, pagrindinė byla susijusi su nesankcionuota operacija. Todėl pagal poreikį analizuodamas Direktyvos 2007/64 nuostatas, susijusias su abiejų rūšių operacijomis, siūlau Teisingumo Teismui atsakyti į pateiktus klausimus siejant juos tik su nesankcionuotomis operacijomis.

37. Atlikęs analizę, grindžiamą Direktyvos 2007/64 58 ir 60 straipsnių tekstu, taip pat šių nuostatų kontekstu, ir atsižvelgdamas į šios direktyvos tikslus⁶ laikausi nuomonės, kad minėtoje direktyvoje nustatyta mokėjimo paslaugų teikėjo atsakomybės mokėjimo paslaugų naudotojui už nesankcionuotą operaciją sistema yra suderinta visiškai, todėl pagal šią sistemą neleidžiama jokia lygiagreti atsakomybės sistema.

38. Pirmiausia, kalbant apie Direktyvos 2007/64 58 ir 60 straipsnių *formuluotę*, reikia konstatuoti, kad 58 straipsnyje nustatyta bendra pareiga pranešti apie kiekvieną nesankcionuotą arba netinkamai įvykdytą operaciją, o nesankcionuotos arba netinkamai įvykdytos operacijos paslaugų naudotojui ištaisymą mokėjimo paslaugų teikėjas atlieka tik tuo atveju, jei naudotojas praneša savo paslaugų teikėjui apie tokią operaciją ne vėliau kaip per 13 mėnesių nuo atitinkamo nurašymo iš sąskaitos datos.

39. Šios direktyvos 60 straipsnis konkrečiai susijęs su paslaugų teikėjo atsakomybe už nesankcionuotą operaciją⁷. Jo 1 dalyje numatyta, jog valstybės narės turi užtikrinti, kad, *nedarant poveikio 58 straipsniui*, nesankcionuotos operacijos atveju paslaugų teikėjas nedelsdamas mokėtojiui sugrąžintų nesankcionuotos mokėjimo operacijos sumą.

40. Direktyvos 2007/64 60 straipsnyje esantis žodžių junginys „nedarant poveikio 58 straipsniui“ reiškia, kad šios direktyvos 58 straipsnis neturi būti pažeistas. Manau, iš to darytina išvada, jog siekdamas paslaugų teikėjo atsakomybės už nesankcionuotą operaciją, paslaugų naudotojas privalo laikytis minėtos direktyvos 58 straipsnyje numatytos pranešimo tvarkos, pagal kurią pranešimo terminas negali būti ilgesnis nei 13 mėnesių nuo nurašymo iš sąskaitos datos.

41. Direktyvos 2007/64 31 konstatuojamojoje dalyje pabrėžiama, kad tai yra sąlyga, nurodant, kad *jei* mokėjimo paslaugų naudotojas laikosi pranešimo termino, jis turėtų turėti galimybę pateikti reikalavimą dėl nesankcionuoto mokėjimo pobūdžio.

42. Aiškinant šias nuostatas kartu, darytina išvada, kad paslaugų naudotojas, kuris per tryliką mėnesių nuo nurašymo iš sąskaitos dienos nepranešė savo paslaugų teikėjui apie nesankcionuotą operaciją, negali reikalauti jo atsakomybės⁸ taip pat remdamasis bendrosios teisės normomis, vadinasi, negali ir gauti žalos atlyginimo už šią nesankcionuotą operaciją⁹.

43. Tokį aiškinimą patvirtina šių nuostatų *konteksto* analizė, įskaitant, pirma, jų „išorinį“ kontekstą, t. y. parengiamuosius darbus ir, antra, jų „vidinį“, arba sisteminių, kontekstą, t. y. jų sąveiką su kitomis Direktyvos 2007/64 nuostatomis, vertinamomis kaip visuma¹⁰.

⁶ Žr., be kita ko, 2019 m. balandžio 11 d. Sprendimą *Mediterranean Shipping Company (Portugal) – Agentes de Navegação* (C-295/18, EU:C:2019:320, 36 punktas).

⁷ Pati paslaugų teikėjo atsakomybė už netinkamai įvykdytą ar neįvykdytą operaciją numatyta Direktyvos 2007/64 75 straipsnyje.

⁸ Šis terminas taikomas, nebent mokėjimo paslaugų teikėjas nepateikė reikalaujamos informacijos ar nesudarė sąlygų su ja susipažinti. Žr. Direktyvos 2007/64 58 straipsnio pabaigą ir šios išvados 83–85 punktus.

⁹ Manau, kad priešingas aiškinimas, kurį siūlo Italijos vyriausybė, negali būti pripažintas pagrįstu. Kaip teigia minėta vyriausybė, atitinkama Direktyvos 2007/64 58 ir 60 straipsnių taikymo sritis reiškia, kad, viena vertus, egzistuoja mokėjimo operacijos ištaisymo sistema (jai yra reikšmingas tik trylikos mėnesių terminas) ir, kita vertus, bendra paslaugų teikėjo atsakomybės už nesankcionuotą operaciją sistema (netaikant jokių termino apribojimų), kurios papildo viena kitą.

¹⁰ Dėl aiškinimo pagal kontekstą ir atsižvelgimo į „vidinį“ ir „išorinį“ Sąjungos teisės nuostatų kontekstą žr. Lenaerts, K. ir Gutiérrez-Fons, J. „Les méthodes d'interprétation de la Cour de justice de l'Union européenne“, Bruylant, 2021.

44. *Pirma*, iš *parengiamųjų darbų* matyti, kad pagal pirminį Komisijos pasiūlymą dėl direktyvos¹¹ paslaugų naudotojui nebuvo nustatytas maksimalus terminas pranešti apie nesankcionuotą operaciją, kaip nustatytasis Direktyvos 2007/64 58 straipsnyje. Buvo tiesiog numatyta, kad mokėtojas *nedelsdamas* informuoja savo mokėjimo paslaugų teikėją iš karto, kai sužino, kad buvo įvykdyta tokia nesankcionuota operacija, įvyko klaida ar padarytas bet koks kitas pažeidimas. Kalbant apie straipsnį, susijusį su mokėjimo paslaugų teikėjo atsakomybe, atitinkantį minėtos direktyvos 60 straipsnį, tokia pranešimo pareiga jame nebuvo nurodyta.

45. Vis dėlto greitai paaiškėjo, kad būtina nustatyti vieną senaties terminą, kad nesankcionuoto ar netinkamai įvykdyto mokėjimo atveju būtų užtikrintas mokėjimo paslaugų naudotojo ir teikėjo teisinis saugumas. Tai matyti iš įvairių Tarybos pasiūlymų¹², Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonės¹³ ir Europos Parlamento pranešimo¹⁴, taip pat įvairių Parlamento komitetų nuomonių¹⁵. Visi šie Direktyvos 2007/64 rengimo proceso dalyviai pažymėjo būtinybę užtikrinti tokį teisinį saugumą ir šiuo tikslu numatyti, kad pasibaigus šiam terminui mokėjimo operacija būtų laikoma galutine¹⁶.

46. Vykstant teisėkūros procesui¹⁷, be kitų siūlymų, buvo siūloma į patį straipsnį dėl mokėjimo paslaugų teikėjo atsakomybės įtraukti *sąlygą*, susijusią su šių paslaugų naudotojo pareiga prieš tai per maksimalų terminą pranešti, kad viena ar daugiau mokėjimo operacijų nebuvo sankcionuotos. Galiausiai teisės aktų leidėjas nusprendė įtraukti šį pranešimo įpareigojimą į atskirą nuostatą, šiuo atveju – į Direktyvos 2007/64 58 straipsnį, kuriame nustatomas maksimalus trylikos mėnesių terminas, ir nuostatoje, susijusioje su mokėjimo paslaugų teikėjo atsakomybe, t. y. šios direktyvos 60 straipsnyje, pateikti aiškią nuorodą į šį įpareigojimą.

47. Vadinas, teisės aktų leidėjas aiškiai nustatė ryšį tarp mokėjimo paslaugų teikėjo atsakomybės ir to, ar šių paslaugų naudotojas laikėsi maksimalaus termino, todėl pasibaigus šiam terminui minėtas naudotojas nebegali pareikšti ieškinio dėl atsakomybės savo paslaugų teikėjui už nesankcionuotą operaciją.

48. *Antra*, tai patvirtina Direktyvos 2007/64 58 ir 60 straipsnių „*vidinis*“ arba *sisteminis kontekstas*. Taip pat aišku, kad Sąjungos teisės aktų leidėjo numatytas derinimas šių straipsnių apimamoje srityje yra visiškas ir neleidžiama priimti nuostatų, kurios skirtųsi nuo Sąjungos teisės aktų leidėjo priimtų nuostatų.

¹¹ 2005 m. gruodžio 1 d. pasiūlymas priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą „Įgyvendinant Bendrijos Lisabonos programą: pasiūlymas priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, iš dalies keičiančią direktyvas 97/7/EB, 2000/12/EB ir 2002/65/EB“ (COM(2005) 603 *final*, toliau – pasiūlymas dėl direktyvos). Visų pirma žr. šio pasiūlymo 45 ir 49 straipsnius.

¹² Žr., be kita ko, 2006 m. birželio 15 d. Europos Sąjungos Tarybai pirmininkaujančios valstybės narės pasiūlymus. (*Interinstitutional file*: 2005/0245(COD), 8623/06ADD 2).

¹³ 2006 m. rugsėjo 13 d. nuomonė dėl dokumento „Įgyvendinant Bendrijos Lisabonos programą: pasiūlymas priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, iš dalies keičiančią direktyvas 97/7/EB, 2000/12/EB ir 2002/65/EB“ [COM(2005) 603 *final*]. Konkrečiai žr. nuomonės 4.7 punktą, kuriame siūloma nustatyti aiškų ryšį tarp nesankcionuoto mokėjimo nedelsiamo užginčijimo ir metų termino nustatymo reikalavimui kompensuoti nesankcionuotas mokėjimo operacijas.

¹⁴ Žr. 2006 m. rugsėjo 20 d. Pranešimą dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, iš dalies keičiančios direktyvas 97/1/EB, 2000/12/EB ir 2002/65/EB (COM(2005) 603–C6-0411/2005–2005/0245(COD) FINAL A6-0298/2006 (be kita ko, pakeitimas Nr. 239)).

¹⁵ Žr. Vidaus rinkos ir vartotojų apsaugos komiteto nuomonės pakeitimą Nr. 66 Ekonomikos ir pinigų politikos komitetui dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, iš dalies keičiančios direktyvas 97/7/EB, 2000/12/EB ir 2002/65/EB (COM(2005)603 – C6-0411/2005–2005/0245(COD)).

¹⁶ Reikia patikslinti, kad nors šios institucijos ir subjektai sutarė, kad reikia nustatyti senaties terminą, jie siūlė skirtingos trukmės terminus (nuo šešių mėn. iki dvejų metų). Buvo susitarta dėl trylikos mėnesių termino, kuris buvo įtrauktas į Direktyvą 2007/64 ir, be to, paliktas naujojoje Direktyvoje 2015/2366.

¹⁷ Žr. 2006 m. rugpjūčio 30 d. Tarybos kompromisinio teksto 47bis straipsnio 1 punktą.

49. Iš karto reikėtų pažymėti, kad Direktyvoje 2007/64 numatyta atsakomybės sistema tarp mokėjimo paslaugų naudotojo ir šių paslaugų teikėjo, apimanti ir nesankcionuotų (konkrečiai – 58–60 straipsniai), ir netinkamai įvykdytų arba neįvykdytų mokėjimo operacijų (konkrečiai – 75 straipsnis) atvejus.

50. Visais šiais atvejais Direktyvos 2007/64 58 straipsnyje nustatyta mokėjimo paslaugų naudotojo pareiga pranešti per tryliką mėnesių atlieka esminį vaidmenį. Įrodžiau tai, kalbėdamas apie nesankcionuotas operacijas. Dėl netinkamai įvykdytų arba neįvykdytų operacijų reikėtų pažymėti, kad Direktyvos 2007/64 75 straipsnyje, kuriuo papildomas šios direktyvos 60 straipsnis, taip pat daroma nuoroda į tą patį 58 straipsnį, patikslinant, kad paslaugų teikėjo atsakomybė kyla „nedarant poveikio 58 straipsniui“. Minėtos direktyvos 31 konstatuojamojoje dalyje patvirtinama, kad pranešimo pareiga taikoma ir nesankcionuotoms, ir netinkamai įvykdytoms operacijoms ir kad mokėjimo paslaugų teikėjo atsakomybė už netinkamą mokėjimo operacijų įvykdymą priklauso nuo to, ar laikomasi pranešimo termino.

51. Be to, ir nesankcionuotų, ir netinkamai įvykdytų operacijų atveju Direktyvos 2007/64 59 straipsnyje, susijusiame su įrodinėjimo pareiga, numatyta, jog mokėjimo paslaugų teikėjas turi įrodyti, kad operacijos autentiškumas buvo patvirtintas, ji buvo tinkamai užregistruota ir įrašyta į sąskaitas.

52. Reikėtų pažymėti, kad tame 59 straipsnyje perkeliama įrodinėjimo pareiga nustatant ją ne tam asmeniui, kuris nurodo buvus nesankcionuotą operaciją, t. y. mokėjimo paslaugų naudotojui, o mokėjimo paslaugų teikėjui. Tai reiškia, kad mokėjimo paslaugų teikėjui trylikos mėnesių laikotarpiu iš karto taikoma beveik automatinė pareiga kompensuoti operaciją, kurios naudotojas nesankcionavo¹⁸.

53. Taip Sąjungos teisės aktų leidėjas nustatė atsakomybės sistemą, grindžiamą trimis svarbiausiais ir tarpusavyje susijusiais elementais, t. y. Direktyvos 2007/64 58 straipsnyje mokėjimo paslaugų naudotojui nustatyta pranešimo pareiga, šios direktyvos 59 straipsnyje šių paslaugų teikėjui priskirta įrodinėjimo pareiga ir galiausiai, nesant įrodymų, šio paslaugų teikėjo atsakomybė pagal minėtos direktyvos 60 ir 75 straipsnius, atsižvelgiant į tai, ar operacija buvo nesankcionuota, neįvykdyta ar netinkamai įvykdyta.

54. Iš minėtų nuostatų darytina išvada, kad tokia mokėjimo paslaugų teikėjo atsakomybės sistema šių paslaugų naudotojo atžvilgiu yra suderinta sistema. Šiuo klausimu Direktyvos 2007/64 86 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad „kai šioje direktyvoje numatytos suderintos nuostatos, valstybės narės negali toliau taikyti arba nustatyti kitų nuostatų, nei nustatytos šioje direktyvoje“. Remiantis šio straipsnio pavadinimu, toks *derinimas* turi būti laikomas *visišku*. Reikėtų pabrėžti, kad, siekiant suderintas nuostatas atskirti nuo nesuderintų, minėtame 86 straipsnyje išvardijamos Direktyvos 2007/64 nuostatos, kuriose valstybėms narėms paliekama tam tikra diskrecija. Vis dėlto pažymėtina, kad tarp šių straipsnių nėra nei 58–60 straipsnių, nei juo labiau 74–78 straipsnių.

55. Iš to darau išvadą, kad nacionalinės nuostatos, kurios skiriasi nuo Direktyvos 2007/64 58–60 straipsnių nuostatų, kuriose buvo numatyta mokėjimo paslaugų teikėjo atsakomybės mokėjimo paslaugų naudotojui atsiradimo galimybė, jei jis per trylikos

¹⁸ Vis dėlto reikėtų patikslinti, kad pagal Direktyvos 2007/64 51 straipsnį, kai mokėjimo paslaugų naudotojas nėra vartotojas, šalis gali susitarti, kad šis naudotojui palankus 59 straipsnis netaikytinas. Jos taip pat gali susitarti dėl kito termino nei numatytasis šios direktyvos 58 straipsnyje.

mėnesių terminą nuo nesankcionuoto lėšų nurašymo nepraneša savo paslaugų teikėjui apie nesankcionuotą mokėjimo operaciją, neatitinka minėtuose 58–60 straipsniuose numatytos atsakomybės sistemos ir prieštarauja šia sistema nustatytam visiškam derinimui.

56. Taigi negaliu pritarti Italijos vyriausybės pozicijai, kad nacionalinė sutartinės atsakomybės sistema, numatyta pagal bendrąją teisę, gali papildyti Direktyva 2007/64 nustatytą atsakomybės sistemą, numatant mokėjimo paslaugų teikėjo atsakomybę šių paslaugų naudotojui neatsižvelgiant į tai, ar pastarasis laikėsi šios direktyvos 58 straipsnyje numatyto pranešimo apie nesankcionuotą operaciją termino.

57. Tokį aiškinimą patvirtina Direktyvos 2007/64 tikslai.

58. Kaip matyti iš šios direktyvos 1–5 konstatuojamųjų dalių, Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė sukurti vieną mokėjimo paslaugų rinką, 27 esamas nacionalines sistemas (joms egzistuojant kartu kyla painiava ir trūksta teisinio saugumo) pakeisdamas suderinta teisine sistema, kuria apibrėžiamos mokėjimo paslaugų naudotojų ir teikėjų teisės ir pareigos.

59. Iš pirmiau atliktos analizės darytina išvada, kad Direktyva 2007/64 suderintos atsakomybės už nesankcionuotas arba netinkamai įvykdytas operacijas sistemos negali nukonkuruoti kita nacionalinėje teisėje numatyta atsakomybės sistema, grindžiama tomis pat faktinėmis aplinkybėmis ir pagrindais, nebent ji nebūtų žalinga šia direktyva nustatytai sistemai ir nepažeistų ja nustatytų tikslų ir jos veiksmingumo¹⁹. Taigi lygiagrečiai egzistuojanti atsakomybės sistema, pagal kurią paslaugų naudotojui leidžiama iš savo paslaugų teikėjo reikalauti atsakomybės už nesankcionuotą operaciją, nors jis nesilaikė trylikos mėnesių pranešimo apie šią operaciją termino, nesuderinama su Direktyva 2007/64.

60. Taigi siūlau Teisingumo Teismui į pirmąjį prejudicinį klausimą atsakyti taip: Direktyvos 2007/64 58 ir 60 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad juose nesankcionuotoms mokėjimo operacijoms nustatoma mokėjimo paslaugų teikėjo atsakomybės šių paslaugų naudotojui sistema, neapimanti jokios kitos atsakomybės sistemos, grindžiamos šio paslaugų teikėjo pareigų neįvykdymu ir siejamos su šiomis operacijomis, todėl mokėjimo paslaugų naudotojas, kuris per tryliką mėnesių nuo nesankcionuoto lėšų nurašymo dienos neįvykdė jam tenkančios pranešimo pareigos, negali reikalauti mokėjimo paslaugų teikėjo atsakomybės.

B. Dėl laiduotojui taikytinos sistemos (antrasis prejudicinis klausimas)

61. Antruoju prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar, jei dėl pranešimo apie nesankcionuotą operaciją termino nesilaikymo mokėjimo paslaugų naudotojas nebeturi teisės pareikšti ieškinio dėl mokėjimo paslaugų teikėjo civilinės atsakomybės, nes jis neįvykdė savo įsipareigojimų, susijusių su šia operacija, pagal Direktyvos 2007/64 58–60 straipsnius šio naudotojo laiduotojui dėl tų pačių faktinių aplinkybių taip pat neleidžiama remtis šio paslaugų teikėjo, kuriam skirtas laidavimas, civiline atsakomybe, siekiant ginčyti užtikrintos skolos sumą pagal nacionalinę bendrosios teisės normų sistemą.

62. Prancūzijos ir Čekijos vyriausybių nuomone, pranešimo terminu, taikytinu paslaugų naudotojui pagal Direktyvos 2007/64 58 straipsnį, taip pat galima remtis prieš paslaugų naudotojo laiduotoją, tačiau Komisija teigia priešingai, t. y. kad laiduotojui šis 58 straipsnis netaikomas, todėl

¹⁹ Dėl gamintojo atsakomybės už gaminius su trūkumais žr. 2011 m. gruodžio 21 d. Sprendimą *Dutruex* (C-495/10, EU:C:2011:869, 29 ir 30 punktai).

jam, esant nesankcionuotai operacijai, netaikoma ir šioje direktyvoje nustatyta atsakomybės sistema, vadinasi, jis gali pareikšti ieškinį dėl atsakomybės šiam paslaugų teikėjui, grindžiamą nacionalinėje teisėje numatytais bendrosios teisės normomis.

63. Toliau pateiktoje analizėje įrodysiu, kad nors Direktyva 2007/64 nustatyta paslaugų teikėjo atsakomybės šių paslaugų naudotojui sistema yra visiškai suderinta, vis dėlto ji netaikoma laiduotojui.

64. Pirmiausia pateiksiu kelias pastabas dėl laiduotojo ir laidavimo sutarties.

65. *Laiduotojas* garantuoja kreditoriui, kad jam bus sumokėta tai, ką skolininkui gali tekti sumokėti kreditoriui pagal prievolę, už kurią laiduojama, t. y. bus padengta skolininko skola kreditoriui. Bet kuriuo atveju iš laiduotojo negali būti reikalaujama daugiau nei skolininkui priklausanti grąžinti skola²⁰. *Laidavimas* – tai sutartis, kuria laiduotojas įsipareigoja kreditoriui padengti šią skolą, jei skolininkas neįvykdys savo įsipareigojimų²¹. Iš esmės ši sutartis yra papildoma užtikrinamos prievolės atžvilgiu²². Be to, ji skiriasi nuo skolininko ir kreditoriaus sudarytos sutarties. Taigi laiduotojas yra trečiasis asmuo sutarties, pagal kurią skolininkas yra įsipareigojęs kreditoriui, atžvilgiu.

66. Laidavimo sutarčių yra įvairių rūšių. Kadangi ši sritis nėra suderinta, laidavimo sutartims taikoma valstybių narių vidaus teisė, kurios reikšmingi aspektai gali skirtis²³. Be to, laiduotojo prievolės pagal laidavimo sutartį gali būti labai skirtingos ir skirtos nuo pagrindiniam skolininkui taikytinų prievolių, bet tai neturi poveikio šio skolininko prievolėms kreditoriaus atžvilgiu. Laiduotojas taip pat gali įsipareigoti užtikrinti visą pagrindinio skolininko skolą ar tik jos dalį ir jo įsipareigojimo trukmė gali būti ribojama sutarties, pagal kurią skolininkas yra įsipareigojęs kreditoriui, trukme. Be to, data, kai iš laiduotojo gali būti reikalaujama įvykdyti prievolę, gali skirtis nuo pagrindinės skolos grąžinimo termino datos, bet negali būti ankstesnė už pastarąją datą ir laidavimo sutarčiai gali būti taikoma kita teisė nei pagrindinei skolai.

67. Pagrindinėje byloje bankas, kaip kreditorius, sudarė sutartį su skolininke, bendrove GCA, sutikdamas atidaryti jai einamosios sąskaitos kreditą, leidžiant pereikvoti nagrinėjamos banko sąskaitos lėšas. Be to, bankas sudarė laidavimo sutartį su LR, kad šis solidariai užtikrintų bendrovės GCA skolą bankui.

68. Primenu, jog visiškas derinimas nereiškia, kad jis yra išsamus. Dėl direktyvų, susijusių, be kita ko, su prekybininkų atsakomybe vartotojams, Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad direktyva *joje reglamentuojamais klausimais* gali būti siekiama „visiškai suderinti“ valstybių narių įstatymų ar kitų teisės aktų nuostatas, bet ja nesiekama „išsamiai“ suderinti direktyva apimamos atsakomybės sistemos joje nereglamentuotais klausimais²⁴.

²⁰ Žr. Simler, P. „JurisClasseur Civil Code, fasc.30: Cautionnement – Étendue“, 2019 m. gruodžio 1 d.

²¹ Žr. Simler, P. „JurisClasseur Civil Code, Synthèse – Cautionnement – Caractères généraux et conditions d’efficacité“, 2020 m. spalio 1 d.

²² Žr. Simler, P. „JurisClasseur Civil Code, fasc 65: Cautionnement – Extinction par voie principale – Causes de droit commun“, 2019 m. gruodžio 15 d.

²³ Kartą Sąjungos teisės aktų leidėjas užsimojo sureguliuoti visą valstybių narių sutarčių teisę, įskaitant laidavimo teisę, parengdamas bendrą referencinį pagrindą, vis dėlto šis projektas nebuvo įgyvendintas ir pasilikta prie požiūrio, orientuoto į atskirus sektorius. Žr. Komisijos komunikatą Europos Parlamentui ir Tarybai – „Nuoseklesnė Europos sutarčių teisė – Veiksmų planas“ (OL C 63, 2003, p. 1).

²⁴ Žr. 2009 m. birželio 4 d. Sprendimą *Moteurs Leroy Somer* (C-285/08, EU:C:2009:351, 25 punktą).

69. Sąvoka „visiškas suderinimas“ susijusi su valstybėms narėms palikta veiksmų laisve, taigi diskrecija, kurią jos turi perkeldamos į savo vidaus teisę Direktyvoje 2007/64 numatytus aspektus, o sąvoka „išsamus suderinimas“ susijusi su šios direktyvos taikymo sritimi *ratione materiae*²⁵.

70. Kitaip tariant, suderinimas gali būti *visiškas* tuo požiūriu, kad, kaip jau pažymėjau atsakydamas į pirmąjį klausimą, valstybės narės neturi diskrecijos perkeldamos tam tikras Direktyvos 2007/64 nuostatas į nacionalinę teisę, nagrinėjamu atveju – šios direktyvos 58–60 straipsnius. Jos negali nustatyti kitokių nuostatų nei numatytosios šiuose straipsniuose. Vis dėlto toks suderinimas nėra *išsamus*, nes jis apima tik tas sritis, kurios konkrečiai reglamentuojamos minėtoje direktyvoje, kitose srityse valstybėms narėms paliekama laisvė priimti teisės aktus, jei jie neturi neigiamo poveikio šios direktyvos veiksmingumui.

71. Taigi šiuo etapu reikia išnagrinėti Direktyvos 2007/64 reglamentuojamos srities apimtį, kiek tai susiję su civiline atsakomybe.

72. Mano supratimu, Direktyva 2007/64 reglamentuojama atsakomybės sistema susijusi su mokėjimo paslaugų naudotojo ir šių paslaugų teikėjo tarpusavio santykiais. Ja nesiekama reglamentuoti šio paslaugų teikėjo santykių su trečiaisiais asmenimis, pavyzdžiui, laiduotoju.

73. Tokia išvada pirmiausia darytina iš Direktyvos 2007/64 58–60 straipsnių, kuriuose minimas, viena vertus, tik mokėjimo paslaugų naudotojas ir mokėtojas ir, kita vertus, mokėjimo paslaugų teikėjas. Vis dėlto laiduotojas nėra nei mokėjimo paslaugų naudotojas, nei mokėtojas.

74. Iš tiesų pagal Direktyvos 2007/64 4 straipsnio 10 punkte pateiktą apibrėžtį mokėjimo paslaugų naudotojas yra „fizinis arba juridinis asmuo, kuris naudojasi mokėjimo paslauga kaip mokėtojas ir (arba) kaip gavėjas“.

75. Pagal šios direktyvos 4 straipsnio 7 punktą mokėtojas apibrėžiamas kaip asmuo, kuris turi mokėjimo sąskaitą ir leidžia vykdyti mokėjimo nurodymą iš šios sąskaitos arba, nesant mokėjimo sąskaitos, asmuo, kuris pateikia mokėjimo nurodymą²⁶.

76. Laiduotojas, kaip antai LR, nepatenka nė į vieną iš pateiktų apibrėžčių, todėl jo negalima laikyti mokėtoju, kaip tai suprantama pagal minėto 4 straipsnio 10 punktą. Jis taip pat nėra nei mokėjimo gavėjas, nei mokėjimo paslaugų teikėjas.

77. Vadinasi, laiduotojas yra trečiasis asmuo Direktyvoje 2007/64 nurodyto mokėjimo paslaugų naudotojo ir mokėjimo paslaugų teikėjo atžvilgiu, kaip jau minėjau šios išvados 65 punkte, ir jis nepatenka į šios direktyvos taikymo sritį *ratione personae*.

78. Tokį aiškinimą patvirtina Direktyvos 2007/64 konstatuojamosios dalys. Jos 5 konstatuojamojoje dalyje pabrėžiama, kad šioje direktyvoje apibrėžiamos mokėjimo paslaugų naudotojų ir teikėjų teisės. Jos 6 konstatuojamojoje dalyje patikslinta, jog buvo nuspręsta, kad šioje direktyvoje nėra tinkama įtvirtinti visiškai išsamų teisinį reglamentavimą.

²⁵ Šiuo klausimu pritariu šios sąvokos paaiškinimui, kurį generalinis advokatas M. Szpunar pateikė savo išvadoje byloje *Kamenova* (C-105/17, EU:C:2018:378, 15 išnaša, 33 punktas).

²⁶ 2019 m. balandžio 11 d. Sprendime *Mediterranean Shipping Company (Portugal) – Agentes de Navegação* (C-295/18, EU:C:2019:320, 53 ir 54 punktai) Teisingumo Teismas konstatavo, kad sąvoka „mokėjimo paslaugų vartotojas [naudotojas]“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2007/64 58 straipsnį, taip pat apima mokėjimo sąskaitos, iš kurios tiesioginio debeto pavedimai įvykdyti be jos savininko sutikimo, savininką.

79. Galiausiai Direktyvos 2007/64 47 konstatuojamojoje dalyje patikslinta, kad ji turėtų būti susijusi tik su atitinkamomis mokėjimo paslaugų naudotojo ir jo mokėjimo paslaugų teikėjo sutartinėmis pareigomis ir prievolėmis. Tai dar kartą pakartota šios direktyvos 1 straipsnio 2 dalyje, kurioje apibrėžiamas jos dalykas, nurodant, kad šioje direktyvoje nustatomos atitinkamos mokėjimo paslaugų naudotojų ir mokėjimo paslaugų teikėjų teisės ir pareigos.

80. Iš Direktyvos 2007/64 nuostatų, aiškinamų atsižvelgiant į šios direktyvos konstatuojamąsias dalis, darytina išvada, kad ja nereglamentuojami mokėjimo paslaugų teikėjo ir šių paslaugų naudotojo laiduotojo santykiai.

81. Taigi, kaip ir Komisija, laikausi nuomonės, kad mokėjimo paslaugų teikėjo ir šių paslaugų naudotojo laiduotojo tarpusavio santykiai visiškai nepatenka į Direktyvos 2007/64 taikymo sritį.

82. Tai patvirtina ir šioje direktyvoje nustatyta atsakomybės sistema.

83. Ši sistema grindžiama visuma teisių ir pareigų, susijusių tik su mokėjimo paslaugų naudotoju ir šių paslaugų teikėju, ir joje svarbiausias vaidmuo tenka mokėjimo paslaugų teikėjo pateikiamai informacijai šių paslaugų naudotojui.

84. Pats informavimas įtrauktas į Direktyvos 2007/64 dalyką²⁷ ir jam skirta ištisa šios direktyvos III antraštinė dalis. Šis informavimas turi esminę reikšmę, nes būtent jis leidžia mokėjimo paslaugų naudotojui sužinoti apie nesankcionuotos operacijos buvimą, pranešti apie ją savo paslaugų teikėjui per šios direktyvos 58 straipsnyje numatytą terminą ir prireikus reikalauti pastarojo atsakomybės. Reikėtų pabrėžti, kad pagal to paties 58 straipsnio formuluotę apie nesankcionuotą operaciją turi būti pranešama per tryliką mėnesių nuo nurašymo iš sąskaitos datos, „išskyrus atvejus <...> kuriais mokėjimo paslaugų teikėjas nepateikė informacijos apie tą mokėjimo operaciją ir nesudarė sąlygų su ja susipažinti pagal III antraštinę dalį“²⁸.

85. Taigi trylikos mėnesių terminas taikomas tik tuo atveju, jei mokėjimo paslaugų naudotojui buvo pateikta informacija. Reikėtų pažymėti, kad pareiga pranešti per tryliką mėnesių nuo nesankcionuoto nurašymo iš sąskaitos datos reiškia, kad mokėjimo paslaugų naudotojas tikrina savo sąskaitas bent kartą per metus.

86. Taigi egzistuoja pusiausvyra tarp, pirma, mokėjimo paslaugų teikėjui nustatytos pareigos informuoti, antra, mokėjimo paslaugų naudotojui tenkančios rūpestingumo pareigos, siejamos su jo pranešimo pareiga per nustatytą terminą, ir, trečia, griežtos šio paslaugų teikėjo atsakomybės, nereikalaujant, kad šių paslaugų naudotojas įrodytų kaltę ar aplaidumą.

87. Be to, mokėjimo paslaugų naudotojui suteikta galimybė iš karto atgauti pagal nesankcionuotą operaciją sumokėtas sumas, jei jis laikėsi Direktyvos 2007/64 58 straipsnyje nustatyto pranešimo termino, dera su teisinio saugumo suteikimu mokėjimo paslaugų teikėjui, nes pasibaigus minėtam terminui šių paslaugų naudotojas nebegali ginčyti nesankcionuotų mokėjimo operacijų.

88. Vis dėlto ši pusiausvyra nesusijusi su trečiuoju asmeniu, tokiu kaip laiduotojas. Kadangi pagal Direktyvą 2007/64 laiduotojas neturi mokėjimo paslaugų naudotojui pateiktos informacijos, su kuria yra siejamas šios direktyvos 58 straipsnyje nustatytas trylikos mėnesių terminas, šiuo terminu prieš jį negalima remtis.

²⁷ Žr. Direktyvos 2007/64 1 straipsnio 2 dalį, kurioje nustatytos taisyklės, susijusios su reikalavimais informavimo apie mokėjimo paslaugas srityje.

²⁸ Pažymėta mano.

89. Taigi, minėtoje direktyvoje nesant aiškios nuostatos, kuria numatyta mokėjimo paslaugų naudotojo ir šių paslaugų teikėjo tarpusavio atsakomybės sistemą būtų siekiama išplėsti, įtraukiant trečiąjį asmenį, kaip antai laiduotoją, man atrodo nepagrįsta taikyti jam šią sistemą.

90. Prancūzijos ir Čekijos vyriausybės argumentas, kad jei laiduotojui būtų leidžiama ginčyti skolos sumą po to, kai jau yra suėjęs trylikos mėnesių terminas, būtų apeiti Direktyvos 2007/64 reikalavimai ir pakenkta jos veiksmingumui, visiškai neįrodytas, ir manau, kad jo negalima pripažinti pagrįstu.

91. Taip yra todėl, kad iš esmės skiriasi laidavimo sutarties ir mokėjimo paslaugų sutarties pobūdis.

92. Kaip pažymėjau šios išvados 65 punkte, laidavimu siekiama *užtikrinti* skolininko skolą jo kreditoriui. Taigi laidavimo sutartimi kredito įstaigai suteikiama galimybė atgauti skolininko nesumokėtą skolą. Vis dėlto tai yra kitokie sutartiniai santykiai nei tie, kurie sieja mokėjimo paslaugų naudotoją ir šių paslaugų teikėją ir kurie susiję tik su kredito įstaiga kaip kreditore ir skolininko laiduotoju.

93. Tai, kad pasibaigus Direktyvos 2007/64 58 straipsnyje numatytam trylikos mėnesių terminui mokėjimo paslaugų teikėjas nebeprivalo kompensuoti šių paslaugų naudotojui už nesankcionuotas mokėjimo operacijas ir mokėjimo paslaugų naudotojas nebegali ginčyti atliktų mokėjimo operacijų, neatleidžia šio paslaugų teikėjo nuo rūpestingumo pareigos vykdamas šias operacijas.

94. Iš tiesų mokėjimo paslaugų teikėjas turi tinkamai vykdyti mokėjimo operacijas. Vadinas, jei jis elgiasi aplaidžiai, nepatikrindamas, ar mokėjimo paslaugų naudotojas leido atlikti operacijas, ir jei dėl aplaidumo trečiasis asmuo, kaip antai laiduotojas, patiria žalą, niekas nedraudžia reikalauti jo atsakomybės šio trečiojo asmens atžvilgiu, jei tai leidžiama pagal nacionalinę teisę. Pažymėtina, kad laidavimas neregamentuojamas nei Direktyvoje 2007/64, nei jokia kitoje direktyvoje, todėl šis institutas toliau reglamentuojama nacionalinės teisės normose, kuriose gali būti numatyta, kad laiduotojui taikomi saviti įpareigojimai, kitokie nei tie, kurie taikomi santykiuose tarp pagrindinio skolininko ir kreditoriaus ir kurie neturi jiems poveikio²⁹. Pagal šias teisės normas laiduotojui gali būti leidžiama, be kita ko, sumažinti skolos sumą, kurią jis iš pradžių įsipareigojo užtikrinti. Atsižvelgiant į šias teisės normas, laiduotojas galėtų reikalauti žalos atlyginimo ir atitinkamu atveju gauti užtikrintos skolos kompensaciją.

95. Tai, kad laiduotojas gali remtis nacionaline teise, siekdamas sumažinti savo įsipareigojimus kreditoriui, neturi jokio poveikio sutartiniams santykiams tarp kredito įstaigos, mokėjimo paslaugų teikėjo ir skolininko, šių paslaugų naudotojo. Ši aplinkybė, be kita ko, neturi poveikio mokėjimo paslaugų naudotojo skolos sumai, kurią jis yra skolingas šių paslaugų teikėjui, nes ji gali apimti sumas, susijusias su nesankcionuotomis operacijomis, apie kurias nebuvo pranešta per Direktyvos 2007/64 58 straipsnyje nustatytą trylikos mėnesių terminą.

96. Taip pat primenu, kad laidavimas – tai *papildomas* užtikrinimas kredito įstaigai, kuriuo siekiama garantuoti pagrindinės skolos sumokėjimą. Taigi, jei laiduotojas laimi bylą ir jam pavyksta sumažinti skolą kredito įstaigai arba pasiekti, kad jis apskritai būtų atleistas nuo prievolės šiai įstaigai, tai neturi poveikio šios įstaigos skoliniam reikalavimui pagrindiniam skolininkui ir atitinkamai nekenkia Direktyvos 2007/64 veiksmingumui.

²⁹ Žr. šios išvados 66 punktą.

97. Kaip nurodė Komisija, teisės aktų leidėjas nemanė esant tinkama Direktyvoje 2007/64 numatytą atsakomybės sistemą išplėsti, įtraukiant į ją trečiuosius asmenis, ir nusprendė, kad sistemos, taikytinos mokėjimo paslaugų teikėjo ir šių paslaugų naudotojo tarpusavio santykiams, turėtų pakakti siekiant reglamentuoti reikalavimų, kylančių iš mokėjimo operacijų, svarbiausius aspektus ir sumažinti nesankcionuotų ir netinkamai įvykdytų operacijų riziką ir pasekmes³⁰.

98. Taigi manau, kad laiduotojo reikalavimas dėl galimos kreditoriaus atsakomybės, jei tai leidžiama pagal nacionalinę teisę, yra pavyzdys *kito reikalavimo*, kuris gali būti pateiktas pagal nacionalinę teisę, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2007/64 47 konstatuojamąją dalį, ir tai visiškai nekenkia šios direktyvos veiksmingumui.

V. Išvada

99. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Cour de cassation* (Kasacinis Teismas, Prancūzija) pateiktus prejudicinius klausimus:

1. 2007 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2007/64/EB dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, iš dalies keičiančios direktyvas 97/7/EB, 2002/65/EB, 2005/60/EB ir 2006/48/EB ir panaikinančios Direktyvą 97/5/EB, 58–60 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad jais nesankcionuotoms mokėjimo operacijoms nustatoma mokėjimo paslaugų teikėjo atsakomybės sistema, neapimanti jokios kitos atsakomybės sistemos, grindžiamos šio paslaugų teikėjo įsipareigojimų neįvykdymu, susijusiu su šiomis operacijomis, todėl mokėjimo paslaugų naudotojas, kuris neįvykdė pareigos pranešti per tryliką mėnesių nuo nesankcionuoto nurašymo iš sąskaitos datos, negali reikalauti mokėjimo paslaugų teikėjo atsakomybės.
2. Direktyvos 2007/64 58–60 straipsniais kitam asmeniui nei mokėjimo paslaugų naudotojas, pavyzdžiui, jo laiduotojui, nedraudžiama remtis mokėjimo paslaugų teikėjo civiline atsakomybe pagal bendrosios teisės normas už nesankcionuotą operaciją, taip pat tuo atveju, jei mokėjimo paslaugų naudotojas neinformavo šio paslaugų teikėjo apie tokią operaciją per tryliką mėnesių nuo nesankcionuoto nurašymo iš sąskaitos.

³⁰ Žr. Direktyvos 2007/64 31 konstatuojamąją dalį.